

Ірина Комарницька

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету “Львівська політехніка”,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри конституційного та міжнародного права
Ira_Lviv90@ukr.net

АДМІНІСТРАТИВНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

© Комарницька І., 2017

Досліджено адміністративні та правові аспекти діяльності правоохоронних органів у сфері захисту права власності. Здійснено дослідження сучасного стану адміністративних та правових відносин у сфері захисту права власності. Розглянуто завдання, які поставила держава перед правоохоронними органами щодо захисту права власності.

Ключові слова: правоохоронні органи; правоохоронна діяльність; профілактика правопорушень; нормативно-правові аспекти; сфера власності; адміністративні правопорушення.

Ирина Комарницкая

АДМИНИСТРАТИВНЫЕ И ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ В СФЕРЕ ЗАЩИТЫ ПРАВ СОБСТВЕННОСТИ

Исследуются административные и правовые аспекты деятельности правоохранительных органов в сфере защиты права собственности. Проведено исследование современного состояния административных и правовых отношений в сфере защиты права собственности. Рассмотрено задачи по защите права собственности, которые возложило государство на правоохранительные органы.

Ключевые слова: правоохранительные органы; правоохранительная деятельность; профилактика правонарушений; нормативно-правовые аспекты; сфера собственности; административные правонарушения.

Iryna Komarnytska

Institute of Jurisprudence and Psychology
Lviv Polytechnic National University
Department of Constitutional and International Law
Ph. D.

ADMINISTRATIVE AND LEGAL ASPECTS OF ACTIVITIES OF LAW-ENFORCEMENT BODIES IN THE PROTECTION OF THE RIGHTS OF OWNERSHIP

The article deals with administrative and legal aspects of law enforcement for the protection of property rights. The investigation of the current state of administrative and legal

relations in the sphere of protection of property rights. Considered the tasks assigned to the state police to protect property rights.

Key words: police; law enforcement; prevention of crime; legal aspects; the scope of property; administrative offenses.

Постановка проблеми. Цивілізованість української держави істотно залежить від ступеня дотримання майнових прав і можливості їхнього захисту.

Сучасні трансформаційні перетворення в економіці, соціально-економічні та державно-правові процеси формування правової держави вимагають відповідного захисту права власності.

Досягти високих рівнів економічного та соціального розвитку неможливо без належної діяльності з боку держави в сфері захисту права власності. Тому поліпшення якості адміністративного законодавства щодо вдосконалення його застосування у сфері захисту права власності є головним завданням для сучасної науки адміністративного права.

Аналіз дослідження проблеми. Окремі проблеми захисту права власності розглядали у своїх працях В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, Н. Н. Вопленко, Г. В. Джагунов, І. П. Голосніченко, О. І. Никитенко, І. Б. Заверуха, В. К. Колпаков, Д. М. Лук'янець, А. А. Нечай, П. М. Рабінович, В. Д. Резвих, О. М. Якуба та інші.

Метою статті є дослідження сучасного стану адміністративних та правових відносин у сфері захисту права власності, нормативно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів щодо адміністративних правопорушень у сфері власності, припинення адміністративних правопорушень у сфері власності тощо.

Виклад основного матеріалу. До органів, на які покладаються функції захисту права власності, можна зарахувати органи, які наділені превентивними повноваженнями, правом розглядати справи щодо адміністративних правопорушень, приймати рішення щодо них, а також органи, які забезпечують виявлення посягань на право власності, з'ясовують причини та умови їх вчинення, складають протоколи за фактом виявленого правопорушення. У цій структурі важливе місце належить правоохоронним органам.

Поняття “правоохоронні органи” в юридичній літературі є дискусійним.

Ю. А. Ведерніков та О. Д. Тихомиров розуміють під правоохоронною діяльністю державну діяльність, що здійснюється у правовій формі та безпосередньо пов'язана із профілактикою та попередженням правопорушень [8, с. 168].

О. М. Бандурка правоохоронну діяльність розглядає як “державну діяльність, що здійснюється з метою охорони права спеціально уповноваженими органами шляхом застосування юридичних заходів впливу в точній відповідності із законом і при неухильному дотриманні встановленого ним порядку” [1, с. 6–8].

Деякі науковці вважають, що під поняттям “правоохоронні органи” розуміють всі державні органи, які хоча б деякою мірою наділені правоохоронними функціями [2, с. 10–14], інші – що такими органами варто називати також державні установи й організації, завданням діяльності яких є забезпечення боротьби зі злочинністю й іншими правопорушеннями [2, с. 6–8]. Згідно із третьою позицією це поняття варто розглядати у широкій сфері, тобто це всі державні органи, що наділені повноваженнями у галузі контролю за додержанням законності та правопорядку і у вузькому колі державні органи, які спеціально створені для забезпечення законності, правопорядку та боротьби зі злочинністю, здійснюють цю діяльність у встановлених законом межах і яким надано повноваження застосовувати заходи примусу [3, с. 13].

Сьогодні в Україні все ще відсутнє повне законодавче визначення поняття системи правоохоронних органів. Згідно зі ст. 17 Конституції України, забезпечення державної безпеки та захисту державних кордонів України покладається на певні військові формування і правоохоронні органи держави.

У Законі України “Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів” наведено ширший перелік правоохоронних органів, серед яких органи прокуратури, органи служби безпеки, органи внутрішніх справ, військової служби правопорядку в Збройних силах України, органи охорони державного кордону, митні органи, органи та установи виконання покарань, органи Державної контрольно-ревізійної служби, органи Державної податкової служби, інші органи, які здійснюють правоохоронні функції.

До правоохоронних органів зараховують органи прокуратури та міліції. Аналіз чинного законодавства показує, що названими правоохоронними органами є лише три: СБУ, органи державної охорони та Військова служба правопорядку.

Т. О. Пікулі вважає, що до правоохоронних органів належать органи, які поряд з допоміжними функціями виконують одну чи кілька головних правоохоронних функцій: профілактичну; ресоціалізаційну; захисну; розслідування злочинів; оперативно-розшукову; розгляду справ про адміністративні правопорушення, фінансові та адміністративно-господарські правопорушення; виконання рішень, ухвал, постанов судів і вироків, постанов органів дізнання та досудового слідства, прокурорів [4, с. 13].

Отже, під правоохоронними органами слід розуміти державні органи, уповноважені в установленому законом порядку виконувати такі функції: владні, організаційно-розпорядчі, контрольно-наглядові тощо, щодо запобігання, припинення правопорушень, підтримання правопорядку, відновлення порушеного права, забезпечення стану законності тощо.

Таке визначення вимагає законодавчого закріплення й уніфікації використання в нормативно-правових актах та правозахисній діяльності.

В Україні система правоохоронних органів у ході адміністративно-правової реформи має тенденцію до змін, і тому процес її реформування потребує постійного наукового супроводження, вдосконалення, коригування та законодавчого забезпечення [5, с. 11].

До правоохоронних органів, діяльність яких пов'язана із захистом права власності, потрібно зарахувати: СБУ, органи внутрішніх справ, прокуратуру, судові органи.

Нормативно-правовою основою діяльності правоохоронних органів у сфері захисту права власності є Наказ МВС України “Про затвердження Інструкції про організацію комплексного інспектування і контрольних перевірок ГУМВС, УМВС, УМВСТ” від 02.07.1993 р. № 389, Наказ МВС України “Про затвердження Інструкції зі здійснення підрозділами ДСО заходів майнової та особистої безпеки громадян із використанням технічних засобів охорони” № 429 від 4 липня 2000 р., Наказ МВС України “Про затвердження Інструкції з охорони установ банків Державною службою охорони при Міністерстві внутрішніх справ України” № 1030 від 14 жовтня 2002 р. та інші.

Державне управління щодо захисту права власності виявляється у діяльності правоохоронних органів щодо запобігання адміністративними засобами посяганням на державне, комунальне та приватне майно, їх припинення.

До кінця не визначеним у законодавстві є запобігання правоохоронними органами посяганням на право власності. Нечіткою є процедура запобігання правопорушенням у сфері власності силами муніципальної міліції, патрульно-постовою службою міліції, дільничними інспекторами, працівниками підрозділів щодо попередження правопорушень неповнолітніх. Необхідно ухвалити Закон України “Про правоохоронну діяльність”, який визначив би основні організаційні засади та види профілактичної діяльності.

Створюючи систему запобігання правопорушенням, правоохоронним органам необхідно використовувати попередній досвід [5, с. 18]. Основними завданнями слід вважати узгодженість цілей та завдань, координацію діяльності правоохоронних органів з іншими органами влади, зокрема органами місцевого самоврядування.

Для класифікації заходів запобігання правопорушенням у сфері власності необхідно звернутися до подібних розробок у сфері кримінального права.

Заходи попередження правопорушень у сфері власності можна поділити на соціально-економічні заходи, спрямовані на виявлення економічних проблем, що призводять до вчинення правопорушень, забезпечують вплив на колектив, об'єднання громадян, сім'ю; ідеолого-правові,

що спрямовані на формування правової свідомості та культури; технічні заходи, тобто технології та правила, що сприяють запобіганню вчиненню правопорушень у сфері власності, правові заходи попередження, що забезпечують нейтралізацію скоєння правопорушень, перешкоджають вчиненню правопорушення чи припиняють його, визначають дії органів влади щодо попередження правопорушень [6, с. 10–11].

У структурі заходів запобігання правопорушенням, що посягають на право власності, провідне місце належить адміністративним запобіжним заходам, що застосовуються у діяльності органів внутрішніх справ та проявляються у вигляді обмежень й заборон, тобто це свідчить про їх примусову природу. Ці заходи є запобіжними й здійснюються у примусовому порядку.

Здійснення правоохоронними органами заходів припинення правопорушень дає змогу припинити адміністративне правопорушення, що посягає на право власності.

Використання заходів адміністративного припинення спрямоване на втручання й переривання протиправної поведінки. Заходами загального призначення, що застосовують органи внутрішніх справ, є вимоги припинення правопорушення, адміністративне затримання, припинення чи зупинка робіт, обмеження та заборони, затримання чи вилучення документів та інші. До заходів спеціального призначення належать заходи фізичного впливу, використання спеціальних засобів та вогнепальної зброї. Для адміністративного припинення правоохоронні органи можуть використати спеціальні засоби припинення руху, зупинки транспорту, зокрема шляхом пошкодження [7, с. 11, 16–17].

Доцільно зобов'язати правоохоронні органи взаємодіяти з органами місцевого самоврядування, громадськістю, керівниками підприємств, установ та організацій, щоб отримати інформацію про режим роботи установ, виявлення фактів протиправної поведінки, осіб, що свідчить про можливість вчинення посягань на право власності.

Результат діяльності правоохоронних органів проявляється у формі актів державного управління. Особлива роль належить індивідуальним актам управління.

Індивідуальні акти у сфері захисту права власності за змістом можуть бути організаційними або майновими, їх застосування може виражатися в усній або письмовій формі, тобто вимоги припинити протиправну поведінку, адміністративне затримання, особистий огляд та інші. В. П. Чабан вважає, що індивідуальні акти організаційного характеру пов'язані із припиненням різних робіт у діяльності підприємств та функціонування об'єктів. Акти майнового характеру впливають на поведінку людей через різні об'єкти матеріального стану, які є у власності чи володінні правопорушника та стосуються огляду, вилучення, застосування спеціальних засобів для відкриття приміщень та примусової зупинки автотранспорту [8, с. 92–93].

Державний контроль та нагляд є головними функціями державного управління у сфері захисту права власності.

Діяльність правоохоронних органів у цій сфері відбувається через контрольні й наглядові повноваження, які забезпечують запобігання правопорушенням, що посягають на право власності, й припинення їх вчинення.

За В. М. Гарашуком, нагляд відрізняється від контролю тим, що контролюючий орган, на відміну від наглядового, має право втрутитись в оперативну діяльність підконтрольного, та тим, що контролюючі органи мають право притягувати винних до правової відповідальності [9, с. 455].

Втручання в оперативну діяльність підконтрольного органу та право притягати винних до правової відповідальності зумовлюють відмінність між контролем та наглядом.

Контроль є одним із важливих засобів запобігання порушенням, які посягають на право власності.

Контрольна діяльність у сфері захисту права власності містить три стадії – підготовчу, на якій вибирають об'єкт контролю, предмет та способи, складають план контролю, центральну, яка передбачає оброблення інформації, й підсумкову стадію, на якій приймають рішення за результатами контролю та доводять до адресата [9, с. 245].

Реалізація цих стадій здійснюється за допомогою правоохоронних дій: “затримання”, “огляд”, “перевірка”, “вилучення”, “нагляд”.

До окремих контрольних повноважень можна зарахувати право на проведення огляду багажу, пасажирів; огляд зброї та боєприпасів, а також місць її зберігання; перевірки охорони державного і колективного майна; вилучення предметів та речей, заборонених або обмежених в обороті.

Державний нагляд – це організаційно-правовий засіб забезпечення законності та дисципліни, який характеризується виявленням та попередженням правопорушень [12, с. 196].

Х. П. Ярмаків визначає державний нагляд як сукупність дій зі спостереження за додержанням законності у суспільних відносинах, що здійснює відповідний орган із застосуванням законодавчо наданих йому повноважень, спрямованих на попередження, виявлення та припинення порушень, та притягнення порушників до відповідальності [9, с. 26].

Ф. С. Разаренов, аналізуючи поняття “адміністративний нагляд”, використовував ознаки відсутності організаційної підпорядкованості у суб’єктів нагляду та піднаглядних об’єктів [3, с. 71].

М. І. Єропкін визначав адміністративний нагляд як “систематичне спостереження правоохоронних органів за точним виконанням посадовими особами та громадянами законів й інших нормативних актів для забезпечення громадського порядку, попередження та припинення порушень, виявлення порушників й вжиття заходів громадського або адміністративного впливу” [2, с. 89].

А. П. Ключниченко розглядав адміністративний нагляд як “спостереження апаратів міліції за виконанням посадовими особами та окремими громадянами правил, які регулюють громадський порядок, для попередження та припинення порушень та залучення винних осіб до відповідальності” [4, с. 255].

Р. І. Денисов визначав, що адміністративний нагляд “забезпечує недоторканність охоронних об’єктів від посягань, які можуть завдати матеріальної чи моральної шкоди” [5, с. 34].

Отже, правовий нагляд правоохоронних органів у захисті права власності – це систематичні спостереження за дотриманням суб’єктами у сфері власності правил, які регулюють порядок володіння, користування й розпорядження об’єктами права власності для запобігання вчиненню порушень та припинення їх, виявлення порушників та притягнення винних до відповідальності.

У структуру адміністративного нагляду правоохоронних органів у сфері захисту права власності входять суб’єкти, об’єкти та предмет.

Суб’єкти адміністративного нагляду – це структурні підрозділи чи служби правоохоронних органів та їхні посадові особи, на яких покладено обов’язок здійснювати нагляд. Адміністративний нагляд здійснюється стосовно об’єктів, що не підлягають правоохоронному органу.

Об’єктами наглядової діяльності є фізичні та юридичні особи, посадові особи та їхня діяльність.

За фактами правопорушень правоохоронні органи повинні вжити заходів щодо накладення стягнень за вчинені правопорушення, що посягають на право власності.

Предметом наглядової діяльності у сфері захисту права власності є власність. Посягання на власність виражається у порушенні піднаглядними фізичними та юридичними особами правил, норм та інструкцій у реалізації права власності. Воно може бути як навмисним чи необережним, так і невинним – посягання неповнолітнім чи особи з обмеженою дієздатністю. Джерелами небезпеки можуть бути й стихійні явища, техногенні події.

Прокурорський нагляд є конституційно закріпленим повноваженням органів прокуратури України в сфері захисту права власності. Покладання на прокуратуру правозахисних функцій забезпечує використання досвіду та можливостей прокуратури як служби законності [10, с. 172–173].

На забезпечення захисту права власності в адміністративному порядку для реалізації державної політики спрямована діяльність Служби безпеки України. Служба безпеки України бере участь у розробленні та здійсненні заходів щодо захисту права інтелектуальної власності, створює підрозділи для запобігання правопорушенням у сфері інтелектуальної власності та здійснює контроль й координацію діяльності у цій сфері [296, с. 524].

Належний захист прав та свобод пов’язаний із наявністю у державі правосуддя. Правосуддя – це державна судова діяльність з розгляду та вирішення цивільних, господарських, адміністративних та кримінальних справ у процесуальній формі.

Судовий контроль відбувається не систематично, а разово під час розгляду скарг чи справ про адміністративні правопорушення. Під час здійснення правосуддя забезпечується захист права власності, встановлюють факт вчинення правопорушення, винного, можуть накладатися адміністративні стягнення, визнаватися незаконними акти чи дії посадових осіб та органів, зобов'язують відшкодовувати збитки, заподіяні актами чи діями, виявляють причини та умови правопорушень, приймають рішення про відновлення порушених прав.

Діяльність правоохоронних органів у частині адміністративного та правового захисту права власності можлива за умови: якісної професійної та правової підготовки працівників правоохоронних органів у сфері захисту права власності; оволодіння практичними навичками в цій сфері; опанування навичок та вмінь для аналізу впливу факторів та причин, що призводять до порушень права власності; використання чинного адміністративного законодавства на основі об'єктивного та справедливого з'ясування обставин порушення права власності [6, с. 117–118].

Головним завданням реформування й подальшого розвитку правоохоронних органів є перетворення їх на таку структуру, яка б вибирала методи роботи, форми реалізації з урахуванням соціального ефекту, для досягнення якого їх застосовують.

Найкращим способом вирішення такого завдання було б залучення до діяльності із запобігання правопорушенням органів місцевого самоврядування, застосування правових й управлінських відносин у цій сфері на засадах координації та співпраці.

Висновки. Адміністративний та правовий захист права власності спрямований на реалізацію адміністративно-правових норм для попередження, припинення адміністративних правопорушень, відновлення порушених прав та застосування адміністративних стягнень.

Виконання завдань, що поставила держава перед правоохоронними органами щодо захисту права власності, вимагає об'єднання їхніх зусиль у сфері захисту права власності.

Відсутність правової основи взаємодії правоохоронних органів щодо захисту права власності – негативний фактор, який впливає на діяльність правоохоронних органів, зокрема із профілактики адміністративних правопорушень, які посягають на право власності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України “Про місцеві державні адміністрації” від 25.03.2017, № 1862-19 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
2. Квітка Я. М. Попередження адміністративних правопорушень серед неповнолітніх : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Я. М. Квітка. – К., 2002. – 226 с.
3. Личенко І. О. Адміністративно-правовий захист права власності в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / І. О. Личенко. – Л., 2009. – 264 с.
4. Печников Н. П. Профилактика правонарушений и предупреждение преступлений : учеб. пособ. / Н. П. Печников. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2006. – 72 с.
5. Казанцева О. Л. Взаимодействие органов государственной власти субъектов Российской Федерации и органов местного самоуправления в условиях государственно-правовой централизации : автореф. дис.... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 “Конституционное право, муниципальное право” / О. Л. Казанцева. – Барнаул, 2011. – 25 с.
6. Пашковська М. В. Організаційно-правові засади взаємодії міліції та психологічної служби у профілактиці злочинності неповнолітніх / М. В. Пашковська // Порівняльно-аналітичне право. – № 3–1. – 2013. – С. 320–323.
7. Бахрах Д. Н. Административное право : [учебник] / Д. Н. Бахрах, Б. В. Россинский, Ю. Н. Стариков. – М. : Норма, 2007. – 816 с.
8. Сервецький І. В. Деякі проблеми координації діяльності ОВС України з профілактики злочинів / І. В. Сервецький, С. В. Чиж // Юридична наука. – 2013. – № 12. – С. 44–51.
9. Іванов Ю. Ф. Кримінологія / Ю. Ф. Іванов, О. М. Джужа. – К.: Вид. Паливода А. В., 2006. – 264 с.
10. Козлов Ю. М. Научная организация управления и право / Ю. М. Козлов, Е. С. Фролов. – М.: Изд-во МГУ, 1986. – 245 с.
11. Жалинский А. Э. Эффективность профилактики преступлений и криминологическая информация / А. Э. Жалинский, М. В. Костицкий. – Львов : Вища школа, 1980. – 212 с.
12. Колпаков В. К. Адміністративне право України : [підручник] / В. К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 736 с.
13. Мельник І. В. Застосування заходів адміністративного примусу в

умовах розбудови правової держави : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / І. В. Мельник. – К., 2004. – 182 с. 14. Шевчук О. М. Засоби державного примусу у правовій системі України : дис... канд. юрид. наук : 12.00.01 / О. М. Шевчук. – Х., 2003. – 187 с.

REFERENCES

1. *Zakon Ukrainy "Pro mistseviderzhavniadministratsiyi" vid 25.03.2017, № 1862-19* [On local state administrations]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
2. Kvitka Ya. M. *Poperedzhennya administratyvnykh pravoporushen' sered nepovnitnikh : dys. ... kand. yuryd. nauk : spets. 12.00.07* [Prevention of administrative offenses among minors]. Kiev. 2002. 226 p.
3. Lychenko I. O. *Administratyvno-pravovyy zakhyst prava vlasnosti v Ukraini : dys. ... kand. yuryd. nauk : spets. 12.00.07* [Administrative and legal protection of property rights in Ukraine]. Lviv. 2009. 264 p.
4. Pechnykov N. P. *Profylaktyka pravonarushenyy u preduprezhdenye prestuplenyy : uchebnoe posobyе* [Prevention of crime and crime prevention: a manual]. Tambov: Publishing house of Tamb. State. Tech. University. 2006. 72 p.
5. Kazantseva O. L. *Vzaymodeystviye orhanov hosudarstvennoy vlasty sub'ektov Rossyyskoy Federatsyy u orhanov mestnoho samoupravlenyya v uslovyakh hosudarstvenno-pravovoy tsentralyzatsyy : avtoref. dys. nasoys. uchen. step. kandyd. yuryd. nauk : spets. 12.00.02 "Konstytutsyonnoe pravo, munitsypal'noe pravo"* [Interaction of bodies of state power of the subjects of the Russian Federation and local self-government bodies in the conditions of state-legal centralization]. Barnaul. 2011. 25 p.
6. Pashkovs'ka M. V. *Orhanizatsiyno-pravovi zasady vzayemodiyi militsiyi ta psykholohichnoy isluzhby u profilaktytsi zlochynnosti nepovnitnikh* [Organizational and legal bases of police and psychological service interaction in prevention of juvenile loyalty]. Analytical Comparative Law. Vol. 3–1. 2013. P. 320–323.
7. Bakhrakh D. N., Rossinsky B. V., Starilov Yu. N. *Admynystratyvnoe pravo : uchebnyk* [Administrative Law: [textbook]]. Moscow: Norma Publ., 2007. 816 p.
8. Servets'kyy I. V., Chyzh S. V. *Deyaki problemy koordynatsiyi diyal'nosti OVS Ukrainy z profilaktyky zlochyniv* [Some Problems of Coordination of Offenses of Ukraine Offenses in Crime Prevention]. Law. 2013. Vol. 12. pp. 44–51.
9. Ivanov Yu. F., Dzhuzha O. M. *Kryminolohiya* [Criminology]. Kyiv. Palyvoda A. V. Publ. 2006. 64 p.
10. Kozlov Yu. M., Frolov E. S. *Nauchnaya orhanyzatsyya upravlenyya u pravo*. [Scientific organization of management and law]. Moscow: Yzd-vo MHU Publ., 1986. 245 p.
11. Zhalynskyy A. E., Kostytskyy M. V. *Efektyvnost' profylaktyky prestuplenyy u kryminolohycheskaya ynformatsyya* [Effectiveness of crime prevention and criminological information]. Lviv: Vishcha school Publ., 1980. 212 p.
12. Kolpakov V. K. *Administratyvne pravo Ukrainy : pidruchnyk* [Administrative law of Ukraine]. Kyiv: Yurinkom Inter Publ., 1999. 736 p.
13. Mel'nyk I. V. *Zastosuvannya zakhodiv administratyvnoho prymusu v umovakh rozbudovy pravovoyi derzhavy : dys. ... kand. yuryd. nauk : spets. 12.00.07* [Application of measures of administrative coercion in conditions of development of a law-governed state]. Kyiv, 2004. 182 p.
14. Shevchuk O. M. *Zasoby derzhavnoho prymusu u pravoviy systemi Ukrainy : dys... kand. yuryd. nauk : spets. 12.00.01* [Means of state coercion in the legal system of Ukraine]. Kharkov, 2003. 187 p.

Дата надходження: 17.06.2017 р.